

Міщенко Анастасія,

студентка IV курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (групи УМЛБ-1-22-4.0з), спеціальності «Філологія», освітня програма «Українська мова та література», Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник:

В. В. Шкавро, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

027.625:028:37.013

СУЧАСНІ БІБЛІОТЕЧНІ ХАБИ ЯК ОСЕРЕДОК ЛІТЕРАТУРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ (НА ПРИКЛАДІ БІБЛІОТЕЧНОГО ХАБУ №115 М. КИЄВА)

У статті досліджено трансформацію сучасної дитячої бібліотеки в бібліотечний хаб як багатофункціональний культурно-освітній простір. Проаналізовано роль бібліотечного хабу у формуванні читацької культури дітей, роз-

Молодий дослідник

витку мовної компетентності та популяризації української літератури. Особливу увагу приділено інтерактивним формам роботи, що сприяють активізації читацької діяльності та соціалізації дітей. На прикладі діяльності бібліотеки №115 Деснянського району м. Києва доведено ефективність впровадження інноваційних підходів у бібліотечній практиці. Визначено перспективи подальшого розвитку бібліотечних хабів як осередків неформальної освіти.

Ключові слова: бібліотечний хаб; дитяча бібліотека; читацька культура; мовна компетентність; українська література; edutainment; неформальна освіта.

Постановка проблеми. У сучасному культурно-освітньому просторі дитяча бібліотека зазнає суттєвих трансформацій, перетворюючись із традиційного книгосховища на багатофункціональний комунікативний центр. Особливої актуальності набуває проблема формування читацької культури дітей в умовах конкуренції з цифровими медіа. Проблема полягає у пошуку нових форматів роботи, які здатні зацікавити дітей та сприяти їхньому інтелектуальному, мовному й соціальному розвитку.

Метою статті є аналіз ролі сучасного бібліотечного хабу у формуванні читацької культури дітей, популяризації української літератури та розвитку мовної компетентності на прикладі бібліотеки №115 Деснянського району м. Києва.

Проблематика функціонування бібліотек у сучасному суспільстві досліджується у працях з бібліотекознавства, педагогіки та філології. Особлива увага приділяється трансформації бібліотек у культурно-освітні центри, розвитку читацької компетентності та популяризації українськомовної літератури. Водночас питання діяльності дитячих бібліотечних хабів як осередків літературного розвитку потребує подальшого осмислення.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика трансформації бібліотек у сучасному соціокультурному просторі активно досліджували в українському та зарубіжному науковому дискурсі. Зокрема, питання модернізації бібліотечної діяльності та переорієнтації бібліотек на функції культурно-освітніх центрів висвітлено у працях українських дослідників Л. Дубровіної, О. Матвієнко, Н. Кушнарєнко, Т. Ярошенко, В. Загуменної.

Так, Л. Дубровіна розглядає бібліотеку як соціокультурний інститут, що забезпечує збереження та трансляцію культурної пам'яті суспільства (Дубровіна,

2017: 4). О. Матвієнко акцентує увагу на необхідності впровадження інноваційних підходів у бібліотечну діяльність в умовах цифровізації (Матвієнко, 2021:47). Н. Кушнарєнко досліджує функціонування бібліотеки як інформаційного центру та підкреслює її роль у формуванні інформаційної культури користувачів (Кушнарєнко, 2007: 320).

Проблеми розвитку читацької компетентності дітей висвітлюються у працях В. Сухомлинського, який наголошував на значенні читання як ключового чинника інтелектуального й морального розвитку особистості (Сухомлинський, 1977).

З-поміж зарубіжних дослідників варто відзначити Р. Девіда Ланкеса (R. D. Lankes), який обґрунтовує концепцію бібліотеки як платформи для створення знань і розвитку громади (Lankes, 2011: 256). М. Кейсі та Л. Сав'юк (M. Casey, L. Savastinuk) розглядають модель «бібліотеки 2.0» як інструмент залучення користувачів через інтерактивність і відкритість (Casey, 2007: 47).

Попри значну кількість наукових розвідок, питання функціонування дитячих бібліотечних хабів як комплексних осередків літературного розвитку дітей потребує подальшого системного аналізу.

Сучасна дитяча бібліотека має суттєві відмінності від бібліотеки для дорослих користувачів. Досвід функціонування бібліотеки №115 Деснянського району м. Києва демонструє, що попит на друковану книгу з-поміж дітей залишається стабільно високим. Як зазначав В. Сухомлинський, «читання – це віконце, через яке діти бачать і пізнають світ», що підкреслює значення книги у формуванні особистості. Відтак книжки виконують не лише інформаційну, а й виховну функцію. Зокрема, художня література сприяє формуванню моральних орієнтирів, розвитку емоційного інтелекту та здатності до рефлексії через осмислення поведінки персонажів. Водночас доступ до адаптованої духовної літератури (притч, морально-етичних текстів) розширює можливості формування ціннісних установок у дітей різного віку.

В умовах зміни читацьких практик бібліотека змушена адаптуватися до нових соціокультурних запитів, що зумовлює її трансформацію у бібліотечний хаб. Такий хаб постає як мультифункціональний простір, який поєднує книгосховище, освітні зони, коворкінг і середовище для дозвілля. Це відповідає концепції «бібліотеки як платформи знань», запропонованій Р. Ланкесом, згідно з якою сучасна бібліотека виступає не лише сховищем інформації, а середовищем її створення та обміну (Lankes, 2011: 147). Його діяльність ґрунтується на інтеграції освітніх і соціокультурних функцій. Аналіз спеціалізованої літератури дозволив виокреми-

ти ключове поняття бібліотечний хаб, яке тлумачать як багатофункціональний культурно-освітній простір, що інтегрує традиційні бібліотечні функції з інноваційними формами комунікації, навчання та дозвілля.

Важливим чинником ефективності бібліотечного хабу є його матеріально-просторова організація. Оновлення інтер'єру, створення комфортного та естетично привабливого середовища сприяє підвищенню зацікавленості користувачів та формує позитивне ставлення до бібліотеки як до відкритого соціального простору.

Ключову роль відіграє також змістове наповнення бібліотечних фондів. У бібліотеці №115 представлено широкий спектр сучасної української та зарубіжної літератури для різних вікових категорій. Це забезпечує можливість задоволення читацьких потреб як дітей, так і дорослих користувачів.

Особливого значення набуває поповнення фондів сучасною українською літературою. Читання творів українських авторів сприяє збагаченню словникового запасу, формуванню нормативного мовлення та розвитку мовної компетентності. Українська мова в цьому контексті виступає не лише як навчальний інструмент, а як засіб доступу до культурного досвіду.

З-поміж популярних авторів, представлених у фондах бібліотеки, варто відзначити Галину Вдовиченко (серія «36 і 6 котів»), Всеволода Нестайка («Лісова школа») та Оксану Демченко («Брехливе мишеня», «Країна Замазурія»). Попит на ці твори свідчить про високий потенціал сучасної української дитячої літератури.

Важливою складовою діяльності бібліотечного хабу є організація різноманітних форм роботи з читачами. До них належать тематичні заходи, майстер-класи, інтерактивні заняття, зустрічі з письменниками. Такі формати сприяють активізації читацької діяльності та формуванню стійкого інтересу до книги.

Ефективною практикою є проведення «голосних читань», під час яких бібліотекар ознайомлює дітей з уривками творів. Це сприяє розвитку слухового сприйняття, уяви та мотивації до самостійного читання. Важливу роль відіграють і зустрічі з авторами, що забезпечують безпосередню комунікацію дітей із творцями літературного продукту.

Інтерактивні форми роботи, зокрема ігрові заняття (наприклад, створення історій за ілюстраціями), сприяють розвитку мовлення, уяви та творчого мислення. Майстер-класи та тематичні події поєднують освітню та розважальну складові, реалізуючи принцип «навчання через діяльність».

Важливим напрямом діяльності бібліотечного хабу є соціалізація дітей. Участь у групових заходах сприяє розвитку комунікативних навичок, умінню

працювати в команді та формуванню соціальної відповідальності. Інтелектуальні ігри та квести стимулюють розвиток критичного мислення.

Окремої уваги заслуговує концепція edutainment (освіта через розвагу) – це підхід, що передбачає інтеграцію освітнього контенту в розважальні формати з метою підвищення мотивації до навчання [Михалюк: 2023, 72-79]. Такий підхід дозволяє знизити рівень стресу та підвищити рівень залученості дітей до освітнього процесу.

В умовах обмежень, пов'язаних із безпековою ситуацією, важливим напрямом діяльності стали виїзні заходи. Проведення інтерактивних зустрічей у закладах освіти сприяє розширенню аудиторії бібліотеки та популяризації читання серед дітей.

Висновки й перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Отже, встановлено, що сучасна дитяча бібліотека функціонує як бібліотечний хаб – багатофункціональний культурно-освітній простір, який забезпечує інтеграцію інформаційних, освітніх і соціокультурних практик. Така трансформація відповідає актуальним запитам суспільства та сприяє підвищенню ролі бібліотеки в системі неформальної освіти дітей.

Доведено, що бібліотечний хаб є ефективним середовищем формування читацької культури, мовної компетентності та розвитку критичного мислення. Особливу результативність демонструють інтерактивні форми роботи (тематичні заходи, майстер-класи, зустрічі з письменниками, ігрові практики), які забезпечують активне залучення дітей до читання через діяльнісний підхід.

З'ясовано, що системне поповнення бібліотечних фондів сучасною українською літературою відіграє важливу роль у формуванні мовної культури, розширенні словникового запасу та утвердженні національної ідентичності дітей.

На основі аналізу діяльності бібліотеки №115 Деснянського району м. Києва підтверджено ефективність моделі бібліотечного хабу як інструменту розвитку читацької активності та соціалізації дітей у сучасному культурно-освітньому середовищі.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у розробленні критеріїв оцінювання ефективності діяльності бібліотечних хабів, а також у вивченні впливу окремих інтерактивних практик на формування читацьких інтересів дітей різних вікових груп.

Список використаних джерел

Дубровіна, Л. А. (2017). Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. *Бібліотечний вісник*, 1, 3–10. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000000808>

- Матвієнко, О., Цивін, М. (2021). «Цифрові трансформації» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, Том 4, № 2. <https://surl.li/wwsbcl>
- Михалюк, А. (2023). Edutainment як сучасна інноваційна технологія. *Наукові записки малої академії наук України*. Т. 1 : (26). 72–79.
- Кушнарєнко, Н.М. (2007). Бібліотечне краєзнавство: Підручник. Київ: Знання, 502 с.
- Сухомлинський, В. О. (1977). Серце віддаю дітям. Київ: Радянська школа, 382 с.
- Lankes, R. D. (2011). *The Atlas of New Librarianship*. Cambridge: MIT Press, 408 p.
- Casey, M. E., Savastinuk, L. C. (2007). *Library 2.0: A Guide to Participatory Library Service*. Medford: Information Today, 152 p.

Reference

- Dubrovina, L. A. (2017). Arkhivy, biblioteky, muzei – dzherelna osnova natsionalnoi pam'iaty, kulturnoi spadshchyny Ukrainy. *Biblioteknyi visnyk*, 1, 3–10. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000000808>
- Matviienko, O., Tsyvin, M. (2021). «Tsyfrovii transformatsii» spetsialnosti 029 «Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava». *Tsyfrova platforma: informatsiini tekhnolohii v sotsiokulturnii sferi*, Tom 4, № 2. <https://surl.li/wwsbcl>
- Mykhaliuk, A. (2023). Edutainment yak suchasna innovatsiina tekhnolohiia. *Naukovi zapysky maloi akademii nauk Ukrainy*. Т. 1 : (26). 72–79.
- Kushnarenko, N.M. (2007). *Bibliotekne kraieznavstvo: Pidruchnyk*. Kyiv: Znannia, 502 s.
- Sukhomlynskyi, V. O. (1977). *Sertse viddaiu ditiam*. Kyiv: Radianska shkola, 382 s.
- Lankes, R. D. (2011). *The Atlas of New Librarianship*. Cambridge: MIT Press, 408 p.
- Casey, M. E., Savastinuk, L. C. (2007). *Library 2.0: A Guide to Participatory Library Service*. Medford: Information Today, 152 p.

MODERN LIBRARY HUBS AS CENTRES FOR CHILDREN'S LITERARY DEVELOPMENT AND THE PROMOTION OF UKRAINIAN BOOKS (USING THE EXAMPLE OF LIBRARY HUB NO. 115 IN KYIV)

Anastasiya Mishchenko, fourth-year student, majoring in 'Philology', educational programme 'Ukrainian Language and Literature', Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Arts, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

The article examines the transformation of the modern children's library into a library hub as a multifunctional cultural and educational space. It analyses the role of the library hub in shaping children's reading culture, developing language competence and promoting Ukrainian literature. Particular attention is paid to interactive forms of work that promote the activation of reading activities and the socialisation of children. Using the example of Library No. 115 in the Desnianskyi district of Kyiv, the effectiveness of implementing innovative approaches in library practice is demonstrated. The prospects

for the further development of library hubs as centres of non-formal education are identified.

Keywords: library hub; children's library; reading culture; language competence; Ukrainian literature; edutainment; informal education.